

Political Trust of People toward Local Politicians in Chum Ta Bong Subdistrict, Chum Ta Bong District, Nakhon Sawan Province based on Sangahavatthu 4

Paphatsadaphon Ninman¹ and Sukanyanat Opsin²

Received: May 15, 2025

Revised: March 20, 2026

Accepted: March 27, 2026

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the levels of local political trust among people in Chum Ta Bong Subdistrict, Chum Ta Bong District, Nakhon Sawan Province; 2) to study the relationship between Sangahavattu 4 and factors affecting political trust in politicians; and 3) to propose guidelines for developing public political trust in politicians based on Sangahavattu 4. The research employed a mixed-methods approach. Quantitative data was collected from a sample of 366 individuals using a questionnaire with a reliability coefficient of 0.764, and data was analyzed using descriptive statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient. Qualitative data were collected through in-depth interviews with 18 key informants, and data was analyzed using descriptive content analysis. The research findings revealed that 1) the level of factors influencing public political trust in politicians based on Sangahavattu 4 was at

¹ J. D. POOL NAKHONSAWAN CO., LTD

² Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail paphatsadaphon480@gmail.com

the highest level overall ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.31), and the level of factors influencing public political trust in politicians was at a high level overall ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.42); 2) the relationship between Sangahavattu 4 and factors influencing political trust in politicians showed a positive and congruent relationship, with an overall moderate level (r) (0.328**); 3) guidelines for developing public political trust in politicians found that 3.1) policies should be tailored to needs, transparent, and open to public participation; 3.2) local administrative organizations should manage their operations transparently, be accountable, and adhere to good governance; 3.3) politicians should act honestly, transparently, selflessly, and responsibly; and 3.4) politicians should disclose information, be open to opinions, and respond politely.

Keywords: People's Politics, Trust, Local Politicians

ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่น ในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ 4

ปภัสฐาภรณ์ นิลมนี¹ และสุกัญญาณัฐ ออบสิน²

Received: May 15, 2025

Revised: March 20, 2026

Accepted: March 27, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความไว้วางใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับ ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของนักการเมือง และ 3) เสนอแนวทางในการพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง ตามหลักสังคหวัตถุ 4 การวิจัยใช้แบบผานวิธี เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 366 คน โดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.764 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูป/คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.31) และระดับปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.42) 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของ

¹ บริษัท เจ.ดี. พูลนครสวรรค์ จำกัด

² มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Corresponding author, e-mail paphatsadaphon480@gmail.com

นักการเมือง พบว่า ความสัมพันธ์ในทางบวก และคล้อยตามกันเป็นคู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (r) (0.328^{**}) และ 3) แนวทางในการพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง พบว่า 3.1) ควรกำหนดนโยบายตรงความต้องการ โปร่งใส และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม 3.2) อปท.ควรบริหารงานโปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดธรรมาภิบาล 3.3) นักการเมืองควรปฏิบัติตนอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส เสียสละ รับผิดชอบ และ 3.4) นักการเมืองควรเปิดเผยข้อมูล เปิดรับความคิดเห็น และตอบสนองอย่างสุภาพ

คำสำคัญ: การเมืองของประชาชน, ความไว้วางใจ, นักการเมืองระดับท้องถิ่น

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นคือรากฐานของประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันฝึกสอนทางการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าได้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีส่วนได้เสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น อันนำมาซึ่งความเสมอภาคและเสรีภาพในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในที่สุด (ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2518) ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาพัฒนา และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ที่ใช้บังคับไปแล้วพบว่ามีการร้องเรียนและตรวจพบการทุจริตคอร์รัปชันหลายรูปแบบ สอดคล้องกับ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้นำเสนอข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาประเทศไทยอยู่ในภาวะชะงักงันมาเป็นระยะเวลานาน โดยมีสาเหตุสำคัญจากปัญหาเชิงโครงสร้างที่ฝังรากลึก ซึ่งมีปัญหาในระยะสั้น หากแต่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและเชิงสถาบัน อาทิ กฎระเบียบที่ล้าสมัย ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความอ่อนแอของหลักนิติธรรม และการบริหารจัดการภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2568) ขณะที่ผลการจัดอันดับดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2567 (รายงานผลในปี พ.ศ. 2568) ซึ่งจัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ พบว่า ประเทศไทยมีคะแนน CPI อยู่ที่ 34 คะแนน (จากปี 2567 ที่ได้ 35 คะแนน) จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และอยู่ในอันดับที่ 107 จาก 180 ประเทศทั่วโลก แม้อันดับโลกจะขยับขึ้นเล็กน้อย (เพราะประเทศอื่นคะแนนร่วงหนักกว่า) แต่คะแนนดิบของไทยลดลง สะท้อนว่าความเชื่อมั่นของนักลงทุนและผู้เชี่ยวชาญต่อความโปร่งใสไทย

แย่ง โดยเฉพาะในมิติการแข่งขันทางธุรกิจที่คะแนนลดลงอย่างเห็นได้ชัด (Transparency International, 2025) นอกจากนี้ องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) หรือ ACT ได้มีการระบุถึงสถานการณ์ด้านการทุจริตในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2568 ว่ามีความซับซ้อนและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะความเชื่อมโยงระหว่าง “ทุนเทระดับโลก” กับ “เจ้าหน้าที่รัฐไทย” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการทุจริตที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของโลกสมัยใหม่ ประเด็นสำคัญประการแรก คือ การเกิดขึ้นของส่วยและสินบนในรูปแบบที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและสกุลเงินดิจิทัลเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้กระบวนการจ่ายและรับสินบนมีความซับซ้อนมากขึ้น ประการที่สอง คือ การทุจริตเชิงนโยบาย ซึ่งมีการตั้งข้อสังเกตถึงนโยบายประชานิยมบางประการที่ขาดความโปร่งใสในการใช้งบประมาณแผ่นดิน รวมถึงการออกแบบนโยบายที่อาจเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทุนขนาดใหญ่ มากกว่าการตอบสนองต่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยรวม อันสะท้อนถึงปัญหาการแทรกแซงของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ อย่างไรก็ตาม แม้กลไกการตรวจสอบจากภาครัฐจะถูกมองว่ายังมีความอ่อนแอและข้อจำกัดในหลายด้าน แต่ในขณะเดียวกัน ภาคประชาชนและสื่อมวลชนกลับมีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้นในการติดตามตรวจสอบการทุจริต โดยมีความตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง (THE STANDARD TEAM, 2568) จากปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดจะเห็นได้ว่าภาพลักษณ์ของการทุจริตในภาครัฐที่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

การเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นตัวชี้วัดสำคัญของความชอบธรรมผู้บริหารท้องถิ่นและคุณภาพประชาธิปไตย โดยพิจารณาจากระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและความเข้มข้นของการแข่งขันทางการเมือง ซึ่งผลการเลือกตั้งสะท้อนการตอบสนองของประชาชนต่อนโยบายผู้สมัคร และนำไปสู่การปรับทิศทางนโยบายท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากขึ้น (Colin Rallings and Michael Thrasher, 1997) ปัจจุบันการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถพัฒนาท้องถิ่นได้ตามเป้าหมายของการกระจายอำนาจ ส่งผลให้ประชาชนเกิดความไม่เชื่อมั่นต่อกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นและระบบการเมืองโดยรวม ทั้งนี้ ประชาธิปไตยที่ยั่งยืนจำเป็นต้องมีความชอบธรรมและการสนับสนุนจากประชาชน หากกระบวนการเมืองไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมนำไปสู่ความเสื่อมศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ ปัญหาการเมืองไทยที่เรื้อรัง ได้แก่ การขาดการมี

ส่วนร่วมของประชาชน ความขัดแย้งในสังคม และการขาดจริยธรรมของนักการเมือง โดยเฉพาะการทุจริตและการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งล้วนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยและการบริหารท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (พระสมุห์ยุทธนา ญาณเมธี (สุภาติ), 2559)

ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) และการขาดจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมืองท้องถิ่น นับเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นธรรม ความโปร่งใส และความอิสระของสังคมไทย (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2558) ปรากฏการณ์ดังกล่าวมิได้ส่งผลเพียงต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น หากแต่ยังบั่นทอนโอกาสในการพัฒนาชุมชน และทำให้การจัดบริการสาธารณะไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง สาเหตุสำคัญประการหนึ่งของปัญหาดังกล่าว คือ ความไม่ต่อเนื่องและความคลุมเครือของนโยบายการกระจายอำนาจตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ซึ่งทำให้เกิดความสับสนในทางปฏิบัติระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้การกระจายอำนาจขาดเอกภาพ และไม่สามารถบรรลุเจตนารมณ์ของการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง (วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ, 2558)

ภายใต้บริบทดังกล่าว “ความไว้วางใจทางการเมือง” กลายเป็นตัวแปรเชิงคุณค่าที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเสถียรภาพของระบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น ความไว้วางใจมิได้เป็นเพียงความรู้สึกเชิงจิตวิทยาของประชาชนต่อผู้นำทางการเมืองเท่านั้น หากแต่ยังถือเป็น ทูตทางสังคม ที่ทำให้ระบบการเมืองสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความชอบธรรมและมีประสิทธิภาพ หากประชาชนขาดความไว้วางใจต่อผู้นำและสถาบันทางการเมือง ย่อมนำไปสู่การต่อต้าน การไม่ให้ความร่วมมือ และอาจพัฒนาไปสู่ความขัดแย้งในระดับโครงสร้างของสังคม (Kornhauser, W., 1960) ในระดับท้องถิ่น ความไว้วางใจทางการเมืองมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสามมิติ ได้แก่ 1) เป็นรากฐานของความชอบธรรมในการใช้อำนาจของนักการเมืองท้องถิ่น 2) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานผ่านความร่วมมือของประชาชน และ 3) ทำหน้าที่เป็นกลไกลดความขัดแย้งในช่วงที่ต้องดำเนินนโยบายที่อ่อนไหวหรือเผชิญวิกฤต

งานวิจัยนี้จึงมิได้มุ่งศึกษาเพียงปัญหาเชิงโครงสร้างด้านการทุจริตหรือผลประโยชน์ทับซ้อนเหมือนงานศึกษาที่ผ่านมา หากแต่ให้ความสำคัญกับกลไกเชิงคุณค่าในการฟื้นฟูระบบการเมืองท้องถิ่น ผ่านการสร้าง ความไว้วางใจทางการเมืองโดยอาศัยกรอบแนวคิดทางพุทธศาสนา คือ

หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา และสมานัตตมา มาเป็นเครื่องมือเชิงจริยธรรมในการพัฒนาพฤติกรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในบริบทตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ การประยุกต์ใช้สังคหวัตถุ 4 ในงานวิจัยนี้ มีได้มองในมิติศีลธรรมเชิงอุดมคติเท่านั้น หากแต่พัฒนาเป็นกรอบเชิงปฏิบัติในการสร้างความไว้วางใจ เช่น การให้ทรัพยากรอย่างเป็นธรรม (ทาน) การสื่อสารอย่างจริงใจและโปร่งใส (ปิยวาจา) การลงมือแก้ปัญหาที่ตรงจุด (อุตถจริยา) และการปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเสมอภาค (สมานัตตมา) ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นปัจจัยที่สามารถแปลงเป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่ตรวจสอบได้ในเชิงประจักษ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความไว้วางใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ตามหลักสังคหวัตถุ 4
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของนักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ซึ่งผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาวรรณกรรมเอกสาร

1.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักหลักสังคหวัตถุ 4 แนวคิดความไว้วางใจทางการเมือง ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และแนวคิดเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นรวมถึงกรอบแนวคิดที่ใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

1.2 วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน ประกอบด้วย 1) ด้านพฤติกรรมนักการเมือง 2) ด้านนโยบาย 3) ด้าน

การสื่อสารทางการเมือง และ 4) ด้านการบริหารงานของท้องถิ่น (อปท.) ตลอดจนแนวปฏิบัติที่ใช้ในการมีส่วนร่วมในบริบทอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเปรียบเทียบแลประยุกต์ใช้ในงานวิจัยนี้

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

2.1 เครื่องมือวิจัย ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วน Likert 5 ระดับ เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล โดยแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.80 - 1.00 ทุกข้อและมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.764 ซึ่งอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป หรือผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตพื้นที่ในอำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 19,431 คน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, T., 1973) ได้จำนวน 395 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การแจกแบบสอบถาม

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างหลักกฏนาธรรมสัมปทาน 4 กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.1 เครื่องมือวิจัย ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview Guide) เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 18 รูป/คน ซึ่งคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) นักวิชาการด้านหลักพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป 2) นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 5 คน 3) ด้านผู้นำองค์กรท้องถิ่น (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) จำนวน 5 คน และ 4) ด้านประชาชน จำนวน 5 คน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แนวคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) ซึ่งออกแบบให้ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาความไว้วางใจ

ทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ 4

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยทำการถอดความ (Transcription) จากบทสัมภาษณ์ นำมาจัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์เชิงแนวคิดเพื่อสังเคราะห์ข้อค้นพบที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยที่มีผลต่อผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.31) และระดับปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.42) ดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ระดับปัจจัยที่มีผลต่อผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในภาพรวมแต่ละด้าน (n = 366)

ข้อ	ปัจจัยที่มีผลต่อผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองตามหลักสังคหวัตถุ 4	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านทาน (การให้สิ่งของแก่คนที่ควรให้)	4.48	0.41	มาก
2	ด้านปิยวาจา (การเจรจาด้วยถ้อยคำน่ารัก)	4.52	0.43	มากที่สุด
3	ด้านอรรถจริยา (ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น)	4.52	0.43	มากที่สุด
4	ด้านสมานัตตตา (ความเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย)	4.58	0.52	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.52	0.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ระดับปัจจัยที่มีผลต่อผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.31

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สูงที่สุด ความไว้วางใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน ด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.52 รองลงมา ความไว้วางใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน ด้านด้านปียวจา และด้านด้านอรรถจริยา อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน $\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.43 และระดับต่ำที่สุด คือ ความไว้วางใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน ด้านทาน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.41

ตารางที่ 2 ระดับปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมแต่ละด้าน

(n = 366)

ข้อ	ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมือง	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านพฤติกรรมนักการเมือง	4.50	0.48	มาก
2	ด้านนโยบาย	4.47	0.94	มาก
3	ด้านการสื่อสารทางการเมือง	4.54	0.88	มากที่สุด
4	ด้านการบริหารงานของท้องถิ่น (อปท.)	4.48	0.40	มาก
รวมเฉลี่ย		4.50	0.42	มาก

จากตารางที่ 2 ระดับปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สูงที่สุด ด้านการสื่อสารทางการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.88 รองลงมา ด้านพฤติกรรมนักการเมือง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.48 รองลงมา ด้านการบริหารงานของท้องถิ่น (อปท.) อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.40 และต่ำที่สุด ด้านนโยบาย อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.94

2. ความสัมพันธ์ระหว่างด้านหลักสังคหวัตถุ 4 กับ ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกหรือความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายตามกันเป็นคู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง Pearson Correlation (r) (0.328^{**}) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า คู่ของอัตถจริยา (X_3) กับด้านการบริหารงานของท้องถิ่น (อปท.) (Y_4) มีค่าความสัมพันธ์สูงที่สุด ($r = 0.449^{**}$) รองลงมาได้แก่ คู่ของทาน (X_1) กับด้านการบริหารงานของท้องถิ่น (อปท.) (Y_4) ค่าความสัมพันธ์สูงที่สุด ($r = 0.440^{**}$) และน้อยที่สุด ได้แก่ คู่ของทาน (X_1) กับด้านนโยบาย (Y_2) ค่าความสัมพันธ์สูงที่สุด ($r = 0.008^{**}$)

3. แนวทางการพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า

3.1. ด้านนโยบาย

1) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะกำหนดนโยบายที่ตอบโจทย์ประชาชนอย่างแท้จริง โดยศึกษาปัญหาและความต้องการเชิงลึก เข้าใจบริบทพื้นที่ และออกแบบนโยบายที่สามารถปฏิบัติได้จริง

2) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะนำเสนอนโยบายอย่างชัดเจนและโปร่งใส เปิดเผยงบประมาณ วิธีดำเนินงาน และสามารถติดตามประเมินผลได้

3) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะสื่อสารนโยบายอย่างต่อเนื่องและจริงใจ เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและปรับนโยบายตามสถานการณ์

4) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะยึดมั่นในคำมั่นสัญญา ปฏิบัติตามนโยบายที่หาเสียงไว้ และชี้แจงเหตุผลอย่างตรงไปตรงมาหากมีข้อจำกัด

5) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกแบบและนำนโยบายไปปฏิบัติจริงผ่านเวทีประชาคมหรือคณะกรรมการชุมชน

3.2 ด้านการบริหารงานของท้องถิ่น (อปท.)

1) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะบริหารงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม

2) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะยึดหลักธรรมาภิบาล เชื่อสัจย์ ไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตน และตัดสินใจบนพื้นฐานผลประโยชน์ส่วนรวม

3) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะบริหารด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียม ให้บริการประชาชนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ และรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3.3 ด้านพฤติกรรมนักการเมือง

1) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะแสดงความซื่อสัตย์ เสียสละ และมุ่งประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน

2) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะเปิดเผยข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณ และยอมรับการตรวจสอบจากประชาชน

3) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะมีความรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจ และแยกผลประโยชน์ส่วนตัวออกจากผลประโยชน์สาธารณะ

4) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะใช้คำพูดสุภาพ ตรงไปตรงมา รับฟังความคิดเห็น และสื่อสารอย่างจริงจังตามหลักปิยะวาจา

3.4 ด้านการสื่อสารทางการเมือง

1) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างโปร่งใส และเข้าถึงได้ง่ายผ่านสื่อที่เหมาะสมกับชุมชน

2) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เป็นกันเอง และเหมาะสมกับทุกกลุ่มประชาชน

3) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะสร้างช่องทางการสื่อสารสองทาง เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วม

4) นักการเมืองระดับท้องถิ่นควรที่จะตอบสนองต่อข้อร้องเรียนและคำถามอย่างรวดเร็ว สุภาพ และรายงานผลการแก้ไขอย่างชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลจากการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่มีผลต่อผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า ระดับปัจจัยที่มีผลต่อผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบงในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.31 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สูงที่สุด ความไว้วางใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.52 รองลงมา ความไว้วางใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน ด้านด้านปิยวาจา และด้านด้านอัตถจริยา อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน $\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.43 และต่ำที่สุด ความไว้วางใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน ด้านทาน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.41 ทั้งนี้เพราะ ประชาชนเกิดความไว้วางใจต่อนักการเมืองจากการบริหารที่ตรงไปตรงมา มุ่งประโยชน์ส่วนรวม และสามารถแก้ปัญหาได้จริง โดยให้ความสำคัญกับการลงพื้นที่และการปฏิบัติ (อัตถจริยา) มากกว่าคำพูด ขณะที่การให้ความช่วยเหลือ (ทาน) ต้องตั้งอยู่บนความจำเป็นและความยุติธรรมจึงจะสร้างความศรัทธาอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับพระกฤษฎา กิตติปณฺโญ (สังคา) (2566) พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของ นักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อจำแนก เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ด้านสมานัตตตา ($\bar{X} = 4.06$) รองลงมา คือ ด้านอัตถจริยา ($\bar{X} = 4.04$) และน้อยที่สุด ด้านทาน ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับ และระดับปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.42) ซึ่งสอดคล้องกับพระไกรสร สุมโน (กันมา) และคณะ (2564) พบว่า ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) และสอดคล้องกับไพบูลย์ สุขเจตน์ (2563) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$)

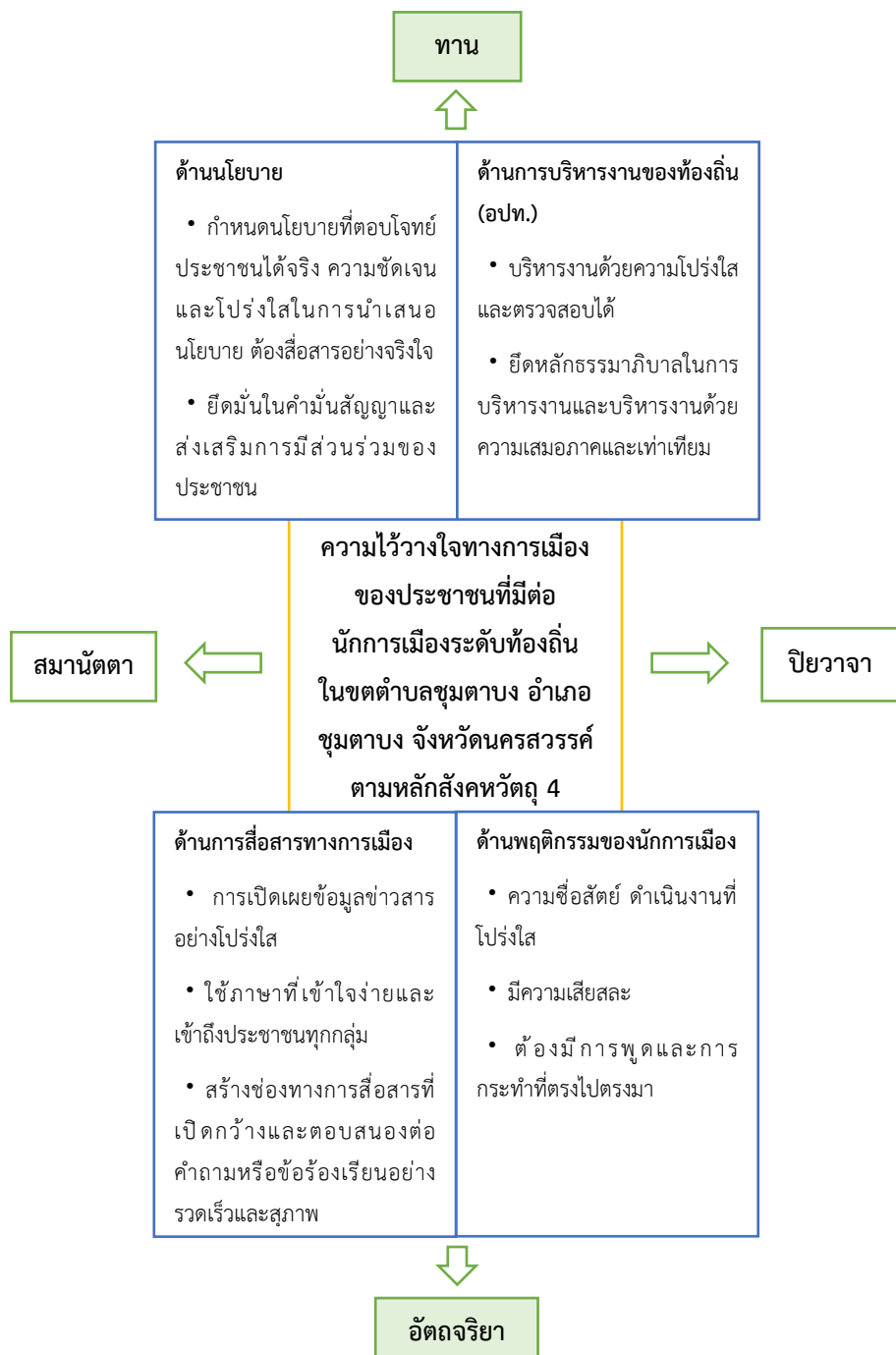
2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างด้านหลักสังคหวัตถุ 4 กับปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกหรือความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายตามกันเป็นคู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง Pearson Correlation (r) (0.328^{**}) ซึ่งไม่สอดคล้องกับธนภฤต ชัยเทวะกุล (2567) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการส่งเสริมบทบาทนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับสูง ($r=0.811^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ หลักสังคหวัตถุ 4 สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมบทบาทนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ในการเป็นผู้ให้ที่ดีและสื่อสารที่เกิดประโยชน์ ประพฤติตนเป็นแบบอย่าง วางตนเสมอต้นเสมอปลาย น่าศรัทธา

3. แนวทางการพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า ควรมุ่งเน้นการกำหนดนโยบายที่ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง มีความชัดเจน โปร่งใส และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกแบบและติดตามผล ควบคู่กับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส เสมอภาค และยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ อีกทั้งนักการเมืองต้องแสดงพฤติกรรมที่รับผิดชอบ เสียสละ แยกผลประโยชน์ส่วนตนออกจากผลประโยชน์สาธารณะ และสื่อสารกับประชาชนอย่างเปิดเผย เป็นกันเอง และตอบสนองต่อข้อร้องเรียนอย่างจริงจัง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความไว้วางใจทางการเมืองอย่างยั่งยืนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชน จะเห็นว่าการเมืองท้องถิ่นที่ได้ใจประชาชนเพราะลงพื้นที่มีกิจกรรมที่ร่วมสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับธนภฤต ชัยเทวะกุล (2567) พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นที่ได้ใจประชาชนเพราะลงพื้นที่มีกิจกรรมที่ร่วมสนับสนุน มีปัญหาที่เข้าไปช่วยแก้ไข เป็นแบบอย่างในการประพฤติและปฏิบัติตามกฎของส่วนรวม มีการสื่อสารกับประชาชน การเป็นคนกลางในการสื่อสารระหว่างประชาชนกับหน่วยงานราชการ หรือเครือข่ายในพื้นที่ รวมถึงส่งเสริมการพัฒนา

ท้องถิ่นให้มีศักยภาพเป็นเมืองที่สมบูรณ์ในอนาคต นักการเมืองท้องถิ่นมีภาระหน้าที่ที่ต้องทำตามกฎหมาย และบทบาทการเป็นผู้นำทางสังคม การมีหน้าที่ปกครองดูแลประชาชนในท้องถิ่นฐานเสียง การดูแลผลประโยชน์ ดูแลทุกข์ สุขของประชาชน ตลอดจนการพัฒนาการดูแลให้เกิดความสงบเรียบร้อย

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นแนวทางสำคัญจากข้อค้นพบที่ได้รับ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในรูปแบบแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติด้านจริยธรรม และความรับผิดชอบของนักการเมืองท้องถิ่น โดยบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นและข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อให้การการเมืองปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับอย่างเคร่งครัด มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

2. สภาท้องถิ่นและฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรกำหนดนโยบายด้านการสื่อสารสาธารณะ โดยจัดทำแผนประชาสัมพันธ์โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างโปร่งใส ชี้แจงข้อมูลตามข้อเท็จจริงของสถานการณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและลดความกังวลของประชาชน

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายการสื่อสารเชิงรุก โดยพัฒนาช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เช่น การประชุมประชาคม การใช้สื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ทางการ และศูนย์รับเรื่องร้องเรียน เพื่อให้ข้อมูลทันต่อเหตุการณ์ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

4. ฝ่ายบริหารและสภาท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายความร่วมมือระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับหน่วยงานในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยบูรณาการการทำงานด้านนโยบาย กิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น มุ่งรักษาผลประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวม พร้อมทั้งกำหนดกลไกตรวจสอบถ่วงดุล เพื่อป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำท้องถิ่นที่ได้จากผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้กำหนดเป็นนโยบายหรือบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยจัดโครงการอบรม พัฒนาศักยภาพ และเวทีสร้างผู้นำชุมชน เพื่อส่งเสริมให้นักการเมืองท้องถิ่นและผู้นำชุมชนมีความกล้าคิด กล้าตัดสินใจ และกล้านำเสนอแนวทางพัฒนาพื้นที่

2. ฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานในสังกัด สามารถนำข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำท้องถิ่นที่ได้จากผลการวิจัยครั้งนี้ไปกำหนดเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ โดยอาศัยข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็น การประชุมประชาคม หรือการรับฟังข้อเสนอแนะจากประชาชน เพื่อให้โครงการมีความเป็นไปได้อย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2518). *การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนกฤต ชัยเทวะกุล. (2567). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมบทบาทนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง*. (ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2558). ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนในการเมืองการปกครองท้องถิ่นไทย. *สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทสมส.)*, 21(2), 1-16.
- พระกฤษฎา กิตติปัญญา (สังคา). (2566). *ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย*. (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไกรสร สุมโน (กันมา) และคณะ. (2564). ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 6(1), 120-133.
- พระสมุห์ยุทธนา ญาณเมธี (สุภาดี). (2559). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 7(4), 105-117
- ไพบุลย์ สุขเจตน์. (2563). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี*. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ. (2558). *15 ปี การกระจายอำนาจของไทย: สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย*. กรุงเทพฯ ฯ : ศูนย์ส่งเสริมนวัตกรรมการบริหารท้องถิ่น

- สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.). (2568). ป.ป.ช. เผยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติประกาศผลดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ประจำปี 2567 ประเทศไทย ได้ 34 คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ 107 ของโลก เข้าถึงได้จาก <https://www.nacc.go.th/categorydetail/20180831184638361/20250211151004?>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2568). ปลดล็อกอนาคต! สศช. ชี้ทางออกประเทศไทยต้อง “กล้า” ยกเครื่องโครงสร้างครั้งใหญ่ สร้างความหวังคนทั้งชาติ เข้าถึงได้จาก <https://www.nesdc.go.th/nesdc26092568/>.
- Kornhauser, W. (1960). *The politics of mass society*. London : Routledge & Kegan Paul.
- Rallings, C., & Thrasher, M. (1997). The local elections. *Parliamentary Affairs*, 50(4), 681–692.
- The Active. (2568). ACT เปิด 10 ข่าวคอร์รัปชันแห่งปี 2568 จับตา “3 กรณีใหญ่ 6 เรื่องร้อน”. เข้าถึงได้จาก <https://theactive.thaipbs.or.th/news/corruption-20251225>.